

OVISNOST – BIJEG OD SLOBODE

Ivan Zovko

ŽUPNA KATEHEZA

Ciljevi:

- osvijestiti što su ovisnosti i kako do njih dolazi
- uvidjeti posljedice ovisnosti na čovjekov život i odnose
- doživjeti Krista kao onoga koji oslobađa i daje novu snagu
- potaknuti na razmišljanje o vlastitim navikama i putu prema slobodi

1. Molitveni uvod:

Uzmi, Gospodine, i primi svu moju slobodu,
moju pamet, moj razum i svu moju volju,
sve što imam i što posjedujem.

Ti si mi to dao, Tebi, Gospodine, sve vraćam;
sve je tvoje, raspoložiti sa svime po svojoj volji.

Daj mi samo svoju ljubav i milost, i to mi je dosta. Amen.

(Molitva predanja sv. Ignacija)

2. Motivacija:

Vjeroučitelj započinje razgovor s učenicima.

- Što je to sloboda?
- Što vas osobno najviše „vuče” da izgubite puno vremena ili energije?
- Koje ovisnosti prepoznajete danas među mladima?
- Kako se osjećamo kad shvatimo da nešto ne možemo prestati raditi?

3. Razrada:

- a) Što kaže društvo?

Društvo u kojem živimo često ovisnost promatra dvojako. S jedne strane, osuđuje teške ovisnosti (droga, alkohol, kocka), a s druge strane promiče kulturu konzumerizma i stalnog uživanja. Reklame nam govo-

re da „moramo imati više”, da „ne možemo bez neke stvari”, da „život vrijedi tek ako probamo sve što se nudi”.

Primjeri današnjih ovisnosti:

- Digitalne ovisnosti: mobitel, društvene mreže, videoigre – sve više mladih provodi sate i sate *online*, gubeći doticaj sa stvarnim životom.
- Alkohol i droga: prisutni u društvenim izlascima, često se prikazuju kao „normalni” ili „cool”.
- Kocka i klađenje: posebno opasno među mladima jer stvara iluziju brze zarade, a donosi velike dugove i uništenje obitelji.
- Ovisnosti o hrani, kupovini, pornografiji – stvari o kojima se manje govori, ali jednako uništavaju čovjeka iznutra.

Psiholozi ističu da ovisnost nastaje kad čovjek izgubi slobodu i kontrolu, kad „stvar” postane jača od njegove volje. Ovisnost nikada ne pogađa samo pojedinca, nego i njegovu obitelj, prijatelje i cijelu zajednicu.

Pitanja za učenike:

- O čemu mladi danas najlakše postanu ovisni?
- Koje su male (skriven) ovisnosti koje možda ne prepoznajemo?

b) Što kaže Crkva?

Čovjek je stvoren na sliku Božju (usp. Post 1, 27) te zato svaki čovjek ima dostojanstvo. Crkva to u svojim dokumentima jasno naglašava. Ovisnost to dostojanstvo nagriza jer čovjeka zarobljava i udaljava od istinske slobode.

Katekizam Katoličke Crkve (KKC 1731) kaže:

„Sloboda je u čovjeku moć da djeluje ili ne djeluje, da čini ovo ili ono, da tako sâm svjesno upravlja sobom. (...) Što više čini dobro, čovjek postaje slobodniji. Sloboda doseže svoje savršenstvo kad je upravljena prema Bogu.”

Svima nama dragi papa Franjo često je govorio da su ovisnosti suvremeni oblik ropstva. U jednoj katehezi istaknuo je: „Kolike su ovisnosti koje nas zarobljavaju! Alkohol, droga, kocka, internet, ogovaranje, konzumerizam... Sve su to idoli koji oduzimaju slobodu i srce čine robom.”

Ovisnost nije samo loša navika, nego oblik ropstva. Ona sužava čovjekovu slobodu i udaljava ga od Boga i bližnjih. Ali Crkva istodobno naglašava: nitko nije izgubljen – uvijek postoji mogućnost povratka, novog početka i iscjeljenja. Crkva ne osuđuje čovjeka koji se bori s ovisnošću, nego ga želi pratiti i pomoći mu da pronađe put oslobođenja, bilo kroz zajednice (npr. Cenacolo), bilo kroz molitvu i sakramente, bilo kroz potporu zajednice vjernika.

Pitanja za učenike:

- Kako Crkva može pomoći osobi koja je ovisna?
- Što je razlika između „ograničenja” koje nas štiti i ovisnosti koja nas zarobljava?

c) Što kaže Sveto pismo?

Biblija jasno pokazuje da grijeh i zlo zarobljavaju, a Bog oslobađa.

- „Za slobodu nas Krist oslobodi!” (Gal 5,1) – sloboda nije činiti što god želimo, nego živjeti u istini i ljubavi.
- Izraelci su bili robovi u Egiptu, ali ih je Bog izveo u slobodu (Izl 14) – to je slika svakog čovjeka kojeg Bog izvodi iz ropstva grijeha i ovisnosti.
- Isus kaže: „Dođite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni i ja ću vas odmoriti.” (Mt 11,28) – On jedini može dati istinski mir i snagu. Krist je izvor svake slobode.
- „Sve mi je dopušteno! Ali – sve ne koristi. Sve mi je dopušteno! Ali – ja neću da mnome išta vlada.” (1 Kor 6,12) – Sv. Pavao jasno upozorava da prava sloboda nije u tome da činimo sve što poželimo, nego da ne dopustimo da nas išta zarobi.

Krist ne dolazi oduzeti radost, nego nas osloboditi da možemo živjeti puninu života (usp. Iv 10,10).

Razgovorom o Isusu kao onom koji daje čovjeku slobodu, najaviti čitanje biblijskog teksta iz Lukina evanđelja.

Prispodoba o milosrdnom Ocu

U ono vrijeme: Okupljahu se oko njega svi carinici i grešnici da ga slušaju. Stoga farizeji i pismoznanci mrmljahu: „Ovaj prima grešnike, i blaguje s njima.” Nato im Isus kaza ovu prispodobu:

„Čovjek neki imao dva sina. Mlađi reče ocu: ‘Oče, daj mi dio dobara koji mi pripada.’ I razdijeli im imanje. Nakon nekoliko dana mlađi sin pokupi sve, otputova u daleku zemlju i ondje potraži svoja dobra živeći razvratno. Kad sve potroši, nastaje ljuta glad u onoj zemlji te on počne oskudijevati. Ode i pribe se kod jednoga žitelja u onoj zemlji. On ga posla na svoja polja pasti svinje. Želio se nasititi rogačima što su ih jele svinje, ali mu ih nitko nije davao.

Došavši k sebi, reče: ‘Koliki najamnici oca moga imaju kruha napretka, a ja ovdje umirem od gladi! Ustat ću, poći svom ocu i reći mu: Oče, sagriješih protiv Neba i pred tobom! Nisam više dostojan zvati se sinom tvojim. Primi me kao jednog od svojih najamnika.’

Usta i pođe svom ocu. Dok je još bio daleko, njegov ga otac ugleda, ganu se, potrča, pade mu oko vrata i izljubi ga. A sin će mu: ‘Oče! Sagriješih protiv Neba i pred tobom! Nisam više dostojan zvati se sinom tvojim.’ A otac reče slugama: ‘Brzo iznesite haljinu najljepšu i obucite ga! Stavite mu prsten na ruku i obuću na noge! Tele ugojeno dovedite i zakoljite, pa da se pogostimo i proveselimo jer sin mi ovaj bijaše mrtav i oživje, izgubljen bijaše i naše se!’ I stadoše se veseliti.

A stariji mu sin bijaše u polju. Kad se na povratku približio kući, začu svirku i igru pa dozva jednoga slugu da se raspita što je to. A ovaj će mu: ‘Došao tvoj brat pa otac tvoj zakla tele ugojeno što sina zdrava dočeka.’ A on se rasrdi i ne htjede ući. Otac tada iziđe i stane ga nagovarati. A on će ocu: ‘Evo toliko ti godina služim i nikada ne prestupih tvoju zapovijed, a nikad mi ni jareta nisi dao da se s prijateljima proveselim. A kada dođe ovaj sin tvoj koji s bludnicama proždrije tvoje imanje, ti mu zakla ugojeno tele.’ Nato će mu otac: ‘Sinko, ti si uvijek sa mnom i sve moje – tvoje je. No trebalo se veseliti i radovati jer ovaj brat tvoj bijaše mrtav i oživje, izgubljen i naše se!’” (Lk 15, 1-3.11-32)

- Je li ovo vaš prvi susret s tekstom? Kakav je dojam na vas ostavio?
- Sin traži „slobodu” i troši sve. Završava u ropstvu vlastitih želja. Tek kad se vraća Ocu, otkriva što je prava sloboda – u ljubavi i zajedništvu. Zašto je pravi povratak iz ropstva moguć samo uz Isusa Krista?
- Jesmo li svi mi izgubljeni sin u nekom području svojega života?

Prispodoba o milosrdnom Ocu jasno pokazuje što ovisnost čini čovjeku i kako Krist donosi slobodu. Mlađi sin poželio je živjeti izvan

Očeve kuće, tražio je slobodu, a završio je zarobljen vlastitim željama – gladan, ponižen i izgubljen. To je slika svakoga tko misli da će u užtku, novcu ili „slobodi bez granica” naći sreću, a zapravo ulazi u krug koji ga polako uništava.

Preokret nastaje kad sin napokon „dolazi k sebi” – kad priznaje istinu o svom stanju. Tada odlučuje vratiti se Ocu. To nije znak slabosti, nego snage i hrabrosti. Otac ga prima bez ikakve osude, s ljubavlju i veseljem. Upravo je to slika Krista koji ne ponižava čovjeka, nego ga podiže, vraća mu dostojanstvo i daruje slobodu.

Ovisnost se ne pobjeđuje samo snagom volje. Potrebno je otvoriti srce, tražiti pomoć od Boga i od ljudi. Krist nas poziva da budemo budni, da pazimo na male ovisnosti koje lako prerastu u velike, da jedni drugima pomažemo i da uvijek vjerujemo kako je povratak Bogu moguć.

Kršćanska sloboda nije „radim što hoću”, nego snaga da biram ono što je dobro, istinito i životno. Isus nas oslobađa da budemo svoji, da živimo punim plućima i da pronađemo mir koji nijedna ovisnost nikada ne može dati.

4. Poticaji:

- Napravite mali „osobni ispit”: postoji li nešto u mom životu bez čega ne mogu ni jedan dan, a što me sputava?
- Izazov: izaberi jedan dan bez mobitela/društvenih mreža i promatraj kako se osjećaš.
- Razmisli: što u svom životu možeš predati Kristu da te učini slobodnijim?

5. Zaključna molitva:

Gospodine Isuse Kriste, ti si rekao: „Ja sam trs, vi loze.”

Hvala ti što nas pozivaš da budemo loze na tebi, izvoru života i svakog blagoslova.

Pomozi nam da ostanemo čvrsto povezani s tobom i ne dopustimo da nas itko odvoji od tvoje ljubavi.

Daj nam milost prepoznati područja koja trebaju Očevo čišćenje kako bismo mogli donositi obilne plodove Duha Svetoga.

Uči nas kako biti s tobom u molitvi, čitanju Svetoga pisma i slavlju sakramenata.

Otvori nam srca da primamo tvoju beskrajnu ljubav i uzvratimo je ljubeći tebe iznad svega, a bližnje kao same sebe.

Neka nas u svim nastojanjima prati i zagovara tvoja i naša majka Marija, vjerna loza koja je donijela najsladi plod spasenja.

To molimo tebe koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova. Amen.

(Molitva SHKM-a u Požegi 2026.)